

Beveik prieš 800 metų lakstė laukais toks Pranciškus, aplinkinių Asyžiaus gyventojų laikomas pamišėliu, verkė ir šaukė: „Meilė nemylimal Meilė nemylimal!“ Atidavęs visą turtą ir kilmingojo vardą, tapo rapsuotųjų draugu, benamiu vaikata, panašų kaip jis vadovu – vienuolių ordino įkūrėju, o vėliau buvo paskelbtas net šventuoju.

Bet aš ne apie jį. Tik sakau – keistas tas mūsų gyvenimas. Ir juo toliau, juo labiau įsitikinu. Vieni iš elgetų mafijozais tampa, kiti iš mafijozų – elgetomis (kartais net savo noru). Vieni iš didžiausių aukštumų į giliausias žemumas puola, kiti iš tų pačių gelmių iki šventųjų, altoriuose garbinamų, užsiropščia. Ir nežinau, žmogau, kuriam iš jų labiau pasisekė, kątas laimingesnis...

„Šiam pasauli visko būna...“ Ne kartą, kaip toj dainoj, ir aš bandžiau atsimerkti: net nesitikti, kad kartais taip gali skaudėti, ypač kai jau apspiratęs tamsoje į saulę bandai žvilgtelti. Ir kartais taip džiugu, kad nors šauk – pasaulį visai kitom spalvom pamatai, atrandi ką nors svarbaus, būtiną, be ko, rodos, gyventi negalėtum.

O tas Pranciškus turbūt tikrai garsiai šaukė... Net ir dabar skamba. Gal truputį tyliau, bet vis tiek kartais išgirsti. Ir aš išgirdau, dėl to ir rašau dabar jums... O žinote kur? Pakutuvėnų kaime. Suprantu, kad šis pavadinimas nieko jums nesako – Žemaitija plati.

– Pakutuvėnai žydi, atsigavau, – po „Šulinio“ koncerto pasidžiaugė vienas pranciškonų brolielis. Laukuose dar baltavo sniegas – kelios dienos po Velykų, taigi nei gėlės, nei medžiai dar negalėjo pražysti...

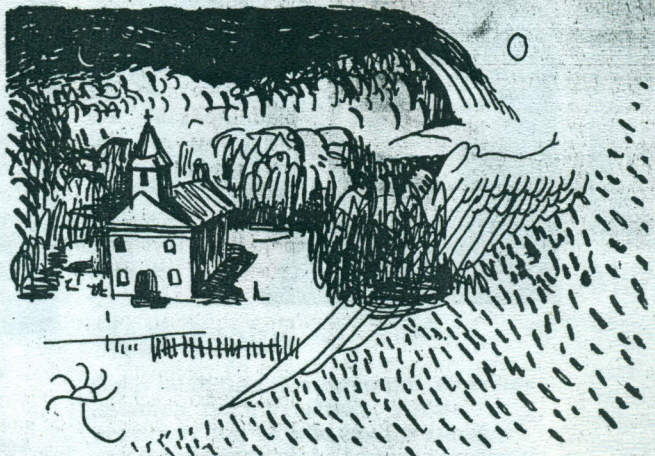
Rytą iš Plungės keliese nusikapstėme iki Aleksandravo. Iki Pakutuvėnų liko kokie 7 km purvino klampaus kelio. Ačiū Dievui, pašitaikė vežimas. Paprasėme. Nors ir nenorom, bet supratė, kur važiuojam, pavežė. Tik išlipę pamatėm, kad žmonės dėl mūsų tuos 4 km dardėjo – apsisuko ir nuvažiavo atgalios.

Šią nuošalia, miškingą vietą Minijos pašonėje dar prieš kokius penkerius metus netikėtai „atrado“ broliai pranciškonai. Kažkada čia buvęs nemažas kaimas: 47 sodybos, 276 gyventojai. Per karą kaimas sudegęs, žmonės išvežė. Likusi tik viena bažnytelė laukuo-

se (žr. piešinį). Vienuoliai šalia jos sukūrė iš molio trobelę ir retkarčiais čia atvažiuodavo atspūsti ar pasimelsti, ar šiaip – kas ten juos supaisys. Surengė kelias jaunimo stovyklėles.

Jau antri metai, kai Pakutuvėnuose apsigyveno „šventieji“ (taip juos vadina vietiniai), arba „pustelnikai“ – atsiskyrėliai (šis pavadinimas „prikibo“ iš „Šventųjų gyvenimų“ aprašymų, kartais paskaitomų ten vakarais), arba „Dievo kvailėliai“, kaip jie kartais juokaudami patys pasivadina. Jie – ne vienuoliai, bet žmogeliai įdomūs: gal ieškantys, norintys

pagalvoti... Jo trumpai nuskusta galva kaip visuomet šypsojosi. Paprasė užrūkyti su manim atvakuosio buvusio klieriko. Susėdom, pakalbėjom. Visi iš eilės pabandėm pabrūžinti „Fenderį“, tikriausiai kretingiškių paliktą... Pasiėkundė, kad niufaundendas dvi stimas-šią žiemą papjovė... Gaila... Pažinojau jį anksčiau. Prieš ateinant gyventi į Pakutuvėnus, rodos, jau buvo į gyvenimą prasiušęs: dirbo vienoje Klaipėdos firmoje, turėjo mašiną, butą, pistoletą nešiojosi, vesti taisėsi... Kaimiečiai ir dabar dar sunkiai supranta, koks velnias jį čia at-

kažko daugiau, nepasitenkinantys trupiniais, o gal šiaip – pankai, nesurandantys vietos tarp „normaliųjų“. Keletą iš jų dar anais laikais sutikdavau Salantuose, Viliaus Orvydo sodyboje (kitai pat pavadinamoje „Absurdo muziejumi“), pagarsėjusioje tarp pankų, metalistų, hipių, ekstrasenų ir kitokio plauko gyvenimo prasmės ieškančių žmogelių. Sakė, kad čia buvęs ir M. Gorbaciovas, ir garsusis Dž. Dudajevas...

Girdėjau, kad „Debesėliui“ (Dariai iš Kauno) yra tekę „pasėdėti“ už narkomaniją. Dabar jis – čia, Pakutuvėnuose. Pamenu, juokėmės visą vakarą prisiminę, kaip viščiukų pulkas „veiną sleiką tompė“... „Sporto studija“, – sakėm...

Ričardas tądien meistravo ikonas. Iš po rudo tretininko abito kyšojo purvini skirtingų spalvų „botai“: vienas mėlynas, kitas juodas. O aplink po purvą lyg patakė šokinėjo dvisavaitiniai ožiukai (pirmą kartą tuomet tokius mačiau). „Pavasarij kaime turbūt nieks batų (t. y. „botų“) neval“, –

nešė: juk, rodos, nieko gyvenime netrūko. O štai dirba visą vasarą pas ūkininkus vien tik už valgį (pinigų neima). Ko gero, jam nelengva, bet, matyt, žvelgia kažkur giliau, ką ne kiekvienas ir pro storus akinius žiūri, iš kažkur semiasi jėgų. Ir kitam dar įkvepia...

Jau pavargo nuo to vakarietiško „sveiko proto“, sulaižyto kultūringumo, „mandagiosios Evangelijos“... Norisi ugnies, karščio, jėgos, „degančios Romos“... Gyvenimo, širdies... „Kryžiaus papiktinimo“... Juk jauni esam!..

Ant bažnytelės laiptų Audrius skaitė storą „Skandinavijs istoriją“. Šalia gulėjo niufaundendas ir susimąstęs žiūrėjo į tolį (gal galėjosi nugalabytų stirnų?). Saulutėje šildėsi katinas. Girdėjosi tyli giesmė. Buvo ramu. Audrius kalbėjo labai tyliai... Nors sėdėjau arti, bet ne viską girdėjau, tačiau, atrodo, viską supratau...

kažkaip išnyksta, susilieja čia pasaulio ribos, išnyksta visur priimti dėsniai, taisyklės, įstatymai, ir, rodos, laikas čia kitoks, ir teka jis kitaip. K. Jasperso svajonė –

„nepasitikėti racionaliui, skaidančiu žvilgsniu į pasaulį, noras nukapoti kampus, sunaikinti perskyras, sulieti, parodyti, kaip vienas dalykas pereina į kitą, išryškinti pasaulio ir sielos judrumą, ištrdyti bet kokias aštrias formas“, norint prisikapstyti prie būties gelmių, čia tampa realybe. Tai kažkuo primena Viliaus Orvydo sodybą, kur, anot jo, „nebūdavo laiko“. Jis ir laikrodžio nenešiodavo. Juk pasilgęs šiandien žmogus autentikos, prasmės, savęs...

Kostas, pamelžęs ožką, pripylė pieno katei, likusį išgėrė pats... Nuo perdien nešiotų akmeniu maloniai maudė rankas, pečius, riešus, pirštus. Atvažiavę kaimiečiai kalbėjosi su broliais – atvežė pieno ir maišą bulvių. Tolumoje kažkas grojo dūdele. Laužas vis prabėgom apšviesdavo susirinkusiųjų veidus. Keli buvo nepažįstami, atvažiavę tik pasižiūrėti ir kažkodėl pasilikę nakčiai. Rytą tikriausiai atvažiuos kiti...

Atsimenu, buvau Pakutuvėnuose per Kalėdas. Tuomet, prisimenu, broliai sunkiai sirgo. Tik vienas „Piratas“ (tas pats Audrius) dar lakstė šlapias po pusnis, nespėdamas džiovinti neseniai bažnyčioje sumūrytame pečiuje savo sportbačių. Šaltukas, pamenu, spaudė kaip reikiant. Tiesą pasakius, aš jiems nepavydėjau: visą žiemą be šilumos, be elektros senoje kapinių koplyčioje su nakčiais iš lauko ištrauktu karštu akmeniui po antklodę... (Galbūt Pakutuvėnų kaimo pavadinimas kilęs nuo svetlimžodžio „pakūta“ – atgailla? Kaimo istorija tai bylotų...). Gal ir teisūs žmonės sakydami, kad tai „šventieji“, juk šiais laikais taip gali gyventi tik arba kvailiai, arba išties – šventieji. O gal ir tie, ir tie...

Pamenu, kaip vienas Platelių miškuose gyvenęs atsiskyrėlis (dabar, sako, įsikūręs kažkuriam Italijos vienuolyne), korespondentes paklaustas, ar nešalta žiemą miške, atsakė: „Bet juk ir mieste žiemą šalta“... (Tuomet dar naftos kraneliai Lietuvoje buvo užskuti.)

...Suskambus varpai, einu į bažnyčią. Prisiėjungiu prie maldos. Psalmių žodžiai lengvai pasiekia sielą. Diena eina vakarop...

Arūnas ŽLIOBA

Klaipėda-Pakutuvėnai

M. AURUŠKEVIČIAUS pieš.